

U ŚW. BARTŁOMIEJA W MIERZESZYNIE

Numer 5 (522)

Mierzeszyn, 22 stycznia 2023 r.

ISSN 2082-0089

Rok 14

Pismo przeznaczone jest wyłącznie do użytku wewnętrznego członków wspólnoty parafialnej w Mierzeszynie.

KSIEŻA PARAFII MIERZESZYN DAWNYCH LAT

IN MEMORIA W 185. ROCZNICĘ URODZIN

*Ksiądz Heliodor Łaszewski – banita i więzień pruski,
agitator polskości,
nestor duchowieństwa pomorskiego.*

Urodził się 13 marca 1838 roku w Chwarzenku w parafii Stara Kiszewa jako drugie z siedmiorga dzieci pochodzącego ze starej patriotycznej szlachty mazowieckiej obecnej na Kaszubach od XVII wieku Antoniego Łaszewskiego herbu Grzymała i Salomei z domu Lewińska herbu Brochwicz, do którego należało Sulęczyńno i Sierakowice. Jego pradziadkiem był Józef Łaszewski zwany „królem kaszubskim z Sulęczyńna”, a antenatami sufragan warmiński biskup Michał Łaszewski i wojewoda pomorski Stefan Łaszewski, co nie pozostało bez wpływu na jego późniejszą postawę patriotyczną.

Początkowo uczył się w gimnazjach w Chojnicach, Gdańsku, Braniewie i Wejherowie. Maturę uzyskał w 1863 roku, kiedy to wybuchło Powstanie Styczniowe. Następnie studiował teologię w Pelplinie i Wrocławiu. 13 marca 1868 roku uzyskał święcenia kapłańskie.

W 1869 roku powrócił na rodzinne Pomorze Gdańskie, gdzie przez okres czterech lat pełnił posługę duszpasterską jako wikary w Koronowie, Sarnowie, Nowej Cerkwi, Golubiu i Pluskowesach. Był to czas prowadzonego przez kanclerza Bismarcka „Kulturkampf” (wojny o kulturę).

W marcu 1871 roku w czasie pełnienia posługi wikariusza w Nowej Cerkwi powierzono

KS. HELIODOR ŁASZEWSKI
1838-1930

mu tymczasowe pełnienie obowiązków proboszcza w Mierzeszynie na miejsce chorego księdza Heliadora Jeskego, które sprawował tylko przez rok, gdyż został mianowany przez biskupa chełmińskiego administratorem parafii św. Małgorzaty w Płużnicy koło Wąbrzeźna. Ze względu na to, że odbyło się to bez zgody władz pruskich był namawiany przez landrata do dobrowolnego zrzeczenia się urzędu, co spotkało się z jego strony z odmową i nadal wykonywał swe obowiązki.

Dnia 2 lutego 1874 roku został aresztowany w czasie sprawowania liturgii (doszło wtedy do walki z parafianami, zamknięcia kościoła i obłożenia majątku parafii aresztem) i osadzony w Chełmnie, po czym osadzony i skazany na karę 19 miesięcy ciężkiego więzienia w Grudziądzu (tu pozbawiono go brewiarza i szykanowano). Po odbyciu kary 1 września 1876 roku władze skazały go na banicję z prowincji pruskiej i utratę obywatelstwa niemieckiego, ale nie przyjął pisma banicyjnego i się oddalił nie zatrzymywany „biedny tułacz, ongi magnat na 7700 morgach, które po ojcu swoim odziedziczył”. Zamieszkał na krótko w Wąbrzeźnie u proboszcza, księdza Ksawerego Połomskiego, a następnie 19 października 1876 roku został wywieziony przez żandarmerię do Krzyża w Brandenburgii. Stąd wyjechał do Francji, w której zaprzyjaźnił się z duszpasterzem środowiska emigracyjnego księdzem Janem Doeringiem (późniejszym proboszczem w Brodnicy), a następnie do Anglii. Tu pełnił posługę kapelana sióstr wizytek w klasztorze Upper Walmer, które tak, jak i on zostały wypędzone z ojczyzny. W 1884 roku po cofnięciu mu przez władze wyroku banicyjnego powrócił do diecezji chełmińskiej i objął jako wikary parafię w Złotowie, gdzie założył Towarzystwo Śpiewacze św. Cecylii (początkowo chór męski, a później od 1902 roku mieszany), a następnie w Łudzynie i Dźwierzynie (tu pracował aż ćwierć wieku).

W 1897 roku został mianowany członkiem toruńskiego Towarzystwa Naukowego (tu napisał pracę o krewniaku po babce Wolskim z Niestępowa). Działał też aktywnie w patriotycznym Stowarzyszeniu „Straż”, za co przez władze pruskie był nazywany „agitatorem polskości”.

W 1912 roku przeszedł na emeryturę

i zamieszkał w Toruniu, przy ulicy Szewskiej 2, niedaleko miejscowego kościoła mariackiego, w którym w miarę sił posługiwał. Prócz tego udzielał się społecznie, za co władze państwowe odznaczyły go Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski. W swym środowisku zwany był „męczennikiem za sprawę polską czasów Kulturkampfu”. W 1928 roku władze kościelne z okazji 90. urodzin i w uznaniu jego zasług mianowały go honorowym radcą duchownym diecezji chełmińskiej.

Zmarł 11 lutego 1930 roku w domu, skąd dokonano eksportacji zwłok do kościoła Najświętszej Maryi Panny. Po Mszy świętej żałobnej odprawionej przez siostrzeńca księdza Łaszewskiego, księdza Blocha z Unisławia został pochowany w piątek, 14 lutego 1930 roku na cmentarzu św. Jerzego w Toruniu. W ostatniej drodze towarzyszyły mu tłumy wiernych, rodzina i około 20 kapłanów oraz bractwa kościelne z chorągwiami. Na kamiennym nagrobku umieszczono inskrypcję: „*śp. Ksiądz Radca i Jubilat Heliodor Grzymała Łaszewski były proboszcz Dźrzewceński Męczennik z czasów Kulturkampfu*”.

DARIUSZ DOLATOWSKI

W marcu 1871 roku w czasie pełnienia posługi wikariusza w Nowej Cerkwi powierzono ks. Heliodorowi Łaszewskiemu tymczasowe pełnienie obowiązków proboszcza w Mierzeszynie.

KSIĄDZ ALBERT JOSEPH OHL 1885-1964

– kapłan i pedagog rodem z Mierzeszyna

Urodził się 25 kwietnia 1885 roku w Mierzeszynie w gospodarskiej rodzinie Alberta Ohla, którego krewni wywodzili się z Różyn (stąd pochodził proboszcz mierzeszyński Ferdynand Ohl urzędujący w latach 1872-1894). Za czasów duszpasterzowania przez proboszcza księdza Johannes Aeltermanna rodzina Ohlów transportowała go, dopóki nie kupił samochodu powozem i saniami.

Od Wielkanocy 1896 do Wielkanocy 1905 roku Albert Joseph uczęszczał do Gimnazjum Miejskiego w Gdańsku, gdzie 21 lutego 1905 roku uzyskał świadectwo dojrzałości. Następnie od 1905 roku studiował teologię w seminarium duchownym w Pelplinie, w którym 21 marca 1909 roku uzyskał święcenia kapłańskie i z dniem 4 kwietnia tego roku został skierowany w charakterze wikarego do parafii na terenie diecezji chełmińskiej między innymi w Subkowach i Wielkim Komorsku.

1 sierpnia 1911 roku został przeniesiony z Wielkiego Komorska i zatrudniony jako nauczyciel pomocniczy religii i innych przedmiotów w Królewskim Gimnazjum Realnym w Chełmży. Zastąpił on dotychczasowego nauczyciela Paula Dudecka, którego przeniesiono do Świecia.

1 marca 1913 roku zdał państwowy egzamin z filozofii, religii i języka łacińskiego i hebrajskiego w Królewcu. W rok później wybuchła I wojna światowa, na początku której pracował od 20 sierpnia do 10 września 1916 roku jako pielęgniarz w szpitalu kompanijnym w Gdańsku, a następnie od 1 października 1916 do 1 marca 1920 roku w Królewskim Katolickim Progimnazjum w Wejherowie.

1 kwietnia 1920 roku objął posadę w gimnazjum realnym w Braniewie jako nauczyciel etatowy szkoły średniej, a 1 września 1921 roku zatrudnił się w gimnazjum w Malborku, gdzie pracował do emerytury, do której prawa nabył w 1940 roku.

Wiosną 1945 roku przeżył ucieczkę wraz z ludnością cywilną przed nacierającymi

oddziałami radzieckimi do Gdańska, a potem dotarli do Niemiec, gdzie zamieszkał. W styczniu 1946 roku znalazł się w szpitalu św. Gertrudy w Berlinie. Po trzech miesiącach leczenia zamieszkał w miejscowości Wachendorf koło Euskirchen. Zmarł 11 września 1964 roku w miejscowości Eitorf w powiecie Sieg.

DARIUSZ DOLATOWSKI

Dnia 25 października 2021 roku pan Mateusz Szuba z Mierzeszyna odkrył wśród gruzowiska na terenie posesji plebanii w Mierzeszynie płytę nagrobną rodziców ks. Alberta Ohl: Alberta Ohl i Elisabeth Ohl z domu Kluth. To niesamowite odkrycie! Grób znajdował się na cmentarzu przykościelnym w Mierzeszynie. Mamy nadzieję, że ta płyta grobowa stanie się godnym pomnikiem rodziców ks. Alberta Ohl urodzonego w Mierzeszynie!

Nr	Infantis		nomen et cognomen		status parentum	dies		patrinorum nomen et cognomen	sacerdotis baptiz. nomen n. propr. scriptum
	locus nativitatis	nomen	patris (infantis legitim)	matris		nativitatis	baptismi		
11	Mierzeszyna	Albert Joseph	Albert Ohl	Elisabeth Kluth		25. 4. 1885	29. 6. 1928	Robert Kämmer	A.

Fragment księgi chrztów Parafii św. Bartłomieja Apostoła w Mierzeszynie z 1885 roku. Adnotacja o przyjęciu sakramentu Chrztu świętego przez Alberta Josepha Ohla, przyszłego księdza rodem z Mierzeszyna.

1. 11. 37. Kämpfhaus (Glaus Faust unter dem „Wenzelsberg“) 102-5
(geb. 1889)

Höhere Lehranstalten.

Personalblatt A

für (Ober)-Studien-Direktoren, (Ober)-Studienräte, Studienassessoren und Studienreferendare.

1. a) (Familienname) Oehl

b) (Vornamen, Rufname zu unterstreichen)
Alfred Joseph geboren am 25. April 1885
in Meisterswalde, Kreis usw. Danziger Höhe, Kaspelshaus Bekennt-
nisses (Religion), Sohn (Tochter) des Josephs Albert Oehl in Meisterswalde

2. Tag des Reifezeugnisses und Anstalt, an der es erworben ist. (Falls die Reifeprüfung nicht abgelegt ist, genaue Angabe der Vorbildung.)
21. Februar 1905. Städt. Gymnasium zu Danzig

3. Angaben über Ort sowie über Zeit (Anfang und Ende mit genauer Angabe der etwaigen Unterbrechungen) des Unterrichtsstudiums, das zur Vorbereitung auf die Lehramtsprüfung diente (gegebenenfalls auch entsprechende Angaben über das Studium der Theologie)
Neunjährige theologische Studien (Ostern 1905 bis Ostern 1909) an der k. k. Städt. theolog.-philosophischen Fakultät zu Göttingen.

4. a) Tag und Ort jeder Lehramtsprüfung nebst Angabe der Art der Prüfung (ob erste, Wiederholungs-, Ergänzungs-, Erweiterungsprüfung) sowie der Fächer und der Stufen der Lehrbefähigung und des erteilten Zeugnisprädikats. Der Tag der Prüfung, gegebenenfalls des letzten Tages der Prüfung, die vorbehaltlos zur Anstellung befähigt, ist zu unterstreichen
Lehrbefähigung am 1. März 1913 in Königsberg i. Pr. in Religion, Hebräisch Latein (erste Prüfung). Dispensum in Religion für I. Klasse, Latein für II. Klasse. Ergänzungsprüfung in Hebräisch für I. Klasse dispensum am 26. Juli 1913. Prüfungsprädikat: „günstig und bekaunt“. Examen rigorosum in theol. Theologie Ostern 1908. Priesterweihe am 21. März 1909.

b) Tag und Ort etwaiger anderer Prüfungen (Turnen, Zeichen, Gesang, theologische Prüfungen) gegebenenfalls auch Tag der Priesterweihe

5. Etwaige Tätigkeit im Schul- oder Kirchendienste vor Eintritt in den höheren Schuldienst (Art der Tätigkeit, Ort, Zeit unter genauer Angabe der Tage)
Am 4. April 1909 bis 31. Juli 1911 in der Thalperze tätig gewesen. Vize in Bystrows, Luban, Jellau i. G. Kommern; vom 1.8.1911 - 26.7.1913 kommiss. Vizelehrer am kgl. Realprogymn. zu Culmsee.

Nr. 103. Personalblatt A für (Ober)-Studien-Direktoren, (Ober)-Studienräte, Studienassessoren und Studienreferendare.
Druck von Emil Neumann in Königsberg.

STRONA INTERNETOWA

PARAFII: www.parafia.i3k.plCMENTARZA: www.mogily.pl/mierzczyn

NUMER KONTA PARAFIALNEGO Parafia św. Bartłomieja Apostoła w Mierzeszynie
PL 34 8335 0003 0303 2437 2000 0001 Kod BIC/SWIFT: GBWCPLPP
Bank Spółdzielczy w Pruszczu Gdańskim Oddział Trąbki Wielkie

U ŚW. BARTŁOMIEJA W MIERZESZYNIE – Gazeta Parafii św. Bartłomieja Apostoła w Mierzeszynie.
Pismo przeznaczone jest wyłącznie do użytku wewnętrznego członków wspólnoty parafialnej w Mierzeszynie.
Redaktor naczelny: ks. Andrzej Sowiński, zastępca red. naczelnego: Irena Krzemińska, red. techniczny: Franciszek Sowiński.
Wydawca: Parafia św. Bartłomieja Apostoła, ul. Wolności 17, 83-041 MIERZESZYN, tel. (0048) 58 682 81 78,
e-mail: mierzczyn@diecezjagdanski.pl Cena: dobrowolna ofiara, liczymy także na sponsorów gazety.